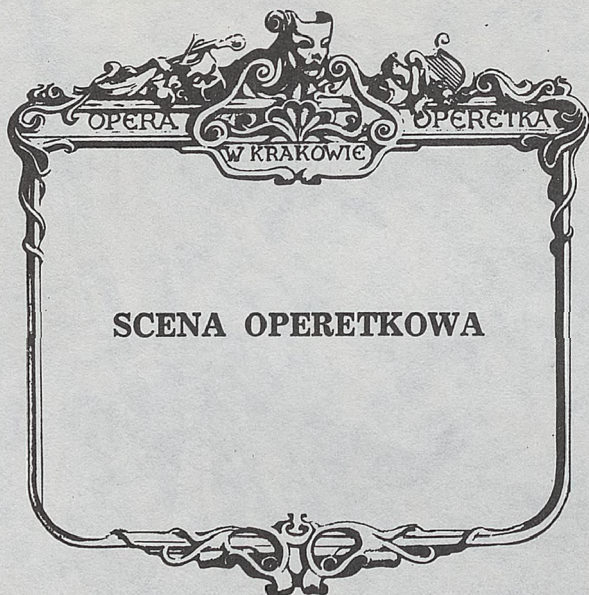

Karl Millöcker
GASPARONE

**Dyrektor i Kierownik Artystyczny
EWA MICHNIK**

**Dyrektor Techniczny i Administracyjny
JANUSZ BYTOWSKI**

**Kierownik Literacki
JÓZEF OPALSKI**

**Kierownik Muzyczny
MARIAN LIDA**

Józef Opalski KARL MILLÖCKER

(Wiedeń 29 IV 1842 — Baden, koło Wiednia 31 XII 1899)

Karl Millöcker urodził się jako syn złotnika z wiedeńskiego przedmieścia Mariahilf. Ojciec, dumny ze swego fachu, był pewien, że syn zajmie kiedyś godnie jego miejsce i gdy chłopak skończył lat 14, zaczął go przysposabiać do zawodu. „Siedziałem w ojcowskim warsztacie — opowiadał kompozytor w latach późniejszych — a gdy mi się który z owych złotych łańcuszków nie udawał, wyrzucałem go migiem na ulicę. Takiej metody obrabiania szlachetnych metali nigdy dotąd nie stosowano w całym szlachetnym cechu wiedeńskich złotników. A ponieważ ojciec mój jął żywić uzasadnione wątpliwości, czy dzięki tej mojej metodzie warsztat jego rozkwitnie, wyrządził zarówno sobie, jak i sztuce złotniczej nieocenioną przysługę i zrobił ze mnie muzyka, czegom zawsze z całego serca pragnął.”

Coś jednak w naturze Karla pozostało na zawsze z tamtych lat terminowania w zawodzie: dokładność, precyzja, rzetelność... i mało-mieszczkańskość. Jego późniejszy współpracownik, librecista, znakomity felietonista Hugo Wittmann (1839—1923), nazywał go cyzelatorem, szlifierzem, filigranistą.

Gruntownie wykształcony w wiedeńskim Konserwatorium ukończył je, mając zaledwie lat 16 i od razu został zaangażowany jako flecista do Theater in der Josefstadt. Tu zainteresował się nim starszy

o 23 lata Franciszek von Suppé, który stał się jego przyjacielem i doradcą. Polecił go jako kapelmistrza do teatru w Grazu, gdzie Millöcker objął posadę w roku 1864. W tym teatrze ujrzały światła sceny dwie jego pierwsze jednoaktówki: „Der Tote Gast” i „Die lustigen Binder” (1865). Po dwóch sezonach powrócił do Wiednia i pracował tam kilka miesięcy w Theater an der Wien, skąd został zwolniony „z powodu nieprzydatności”. Wydarzenie to okazało się dla niego w ostatecznym rozrachunku bardzo szczęśliwe, gdyż zaangażowany do Harmonie-Theater, mógł znacznie więcej czasu poświęcić kompozycji, rozwijać szeroko swe talenty i pisać krotkowile, burleski, wodewile... (właśnie wówczas — 1867 — odbyła się premiera jego „Diany”). Przez następne dwa sezony Millöcker pracuje w teatrze niemieckim w Budapeszcie, gdzie wystawia swą pierwszą operetkę pełnospektaklową: „Die Fraueninsel” (1868). Gdy w Theater an der Wien nastąpiła zmiana dyrekcji, obejmuje w nim na lat trzynaście (1869—1882) stanowisko dyrygenta, stając się jednym z najwspanialszych kapelmistrzów operetkowych, jakich kiedykolwiek znał Wiedeń. „Wspaniały to był facet — stwierdzał ogłędny zazwyczaj w pochwałach Alexander Girardi, gwiazda teatru — a jako akompaniator wręcz niezrównany. Znał każdy odcień, każdy dźwięk...”

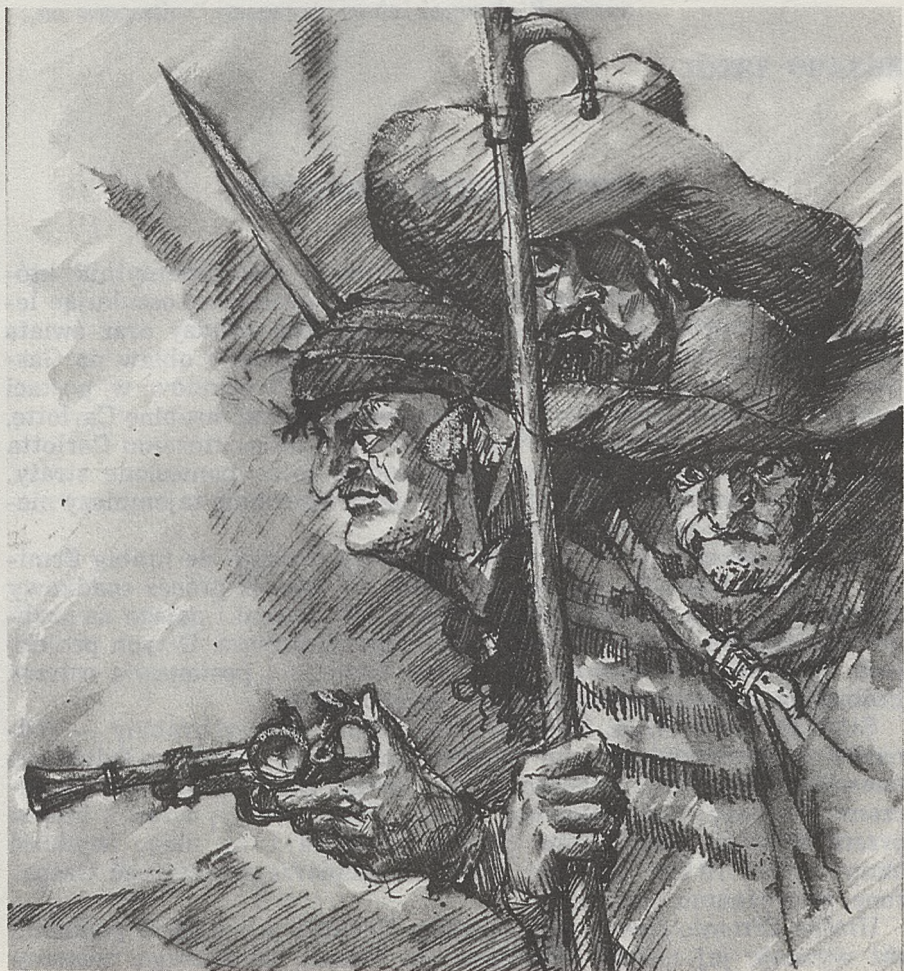
Millöcker komponuje coraz więcej, coraz bardziej zaczyna interesować się operetką i to operetką ludową, o wiejskim temacie i z muzyką o silnych wpływach folklorystycznych. Prawdziwe jednak sukcesy odnosi dopiero po latach „Zaklętym zamkiem” („Der verwunschene Schloss” — 1878) i „Hrabinią Dubarry” („Gräfin Dubarry” — 1879). Rok 1882 staje się dla niego przełomowy, rezygnuje wówczas z kapelmistrzostwa i odnosi triumfalny, światowy sukces wystawiając „Studenta żebraka”. Osiąga stabilizację finansową, kupuje w Baden pod Wiedniem willę i oddaje się swej wielkiej namiętności, z biegiem czasu przechodzącej prawie w maniactwo — kolekcjonowaniu wido-kówek.

Po dwóch latach, w roku 1884, komponuje swój kolejny wielki szlager — „Gasparone”. „Millöcker stworzył dla tej operetki — pisze Lucjan Kydryński — bodaj najpiękniejsze swoje melodie, oscylując między tak różnymi, a tak lubianymi rytmami jak walc i tarantela.” Światowy sukces nie zmienia jego obyczajów: jest miłym i zadowolonym ze wszystkiego człowiekiem, prowadzi prosty tryb życia i posiada wielką naturalność w sposobie myślenia. Co rano staje przy pulpicie do pisania, by komponować. Nigdy też nie obniżył lotów, dając światu utwory o niezmiennie wypracowanym poziomie warsztatowym. Przypadały się lata terminowania w szlachetnym fachu złotniczym! Najpoważniejsze utwory powstałe w latach następnych, to opera ludowa „Siedmiu Szwabów” („Sieben Schwaben” — 1887), „Dziecko szczęścia” („Das Sonntagskind” — 1892) i „pocałunek na próbę” („Der Proberkuss” — 1894).

Millöcker nigdy nie był tak popularny jak pozostała dwójka operetki wiedeńskiej — cały świat szalał za „królem walca” — Straussem

i „ambasadorem operetki” — von Suppém. Autora „Studenta żebraka” natomiast chętnie i z pobyżaniem poklepywano po ramieniu. Nie dziwnego, że do ataku ruszył wreszcie Wittmann, pisząc o „żółtodziobych nutopisach, smarkatych dyletantach fortepianu, niewypierzonych bohaterach elitarnych balów, salonowych pędziwiatrach, szlifierkach parkietów, podskakiwaczach polkowych, wszystkich tych snobach artystycznych oraz okazjonalnych krytykach.”

Millöckera to wszystko nie bardzo obchodziło, komponował dzień w dzień. Dokonał swego dzieła — jego melodie obieżyły świat. Zmarł w Sylwestra, zostawiając światu cudownie melodyjne operetki z „Gasparone” na czele i — olbrzymią kolekcję widowiskówek.

STRESZCZENIE LIBRETTA

Syrakuzy i okolice — około 1820 roku.

Benozzo, właściciel gospody pod Syrakuzami oraz przemytnik, któremu burmistrz Nasoni ułatwia przestępczy proceder poszukując legendarnego rozbójnika Gasparone. Ta symbioza władzy oraz świata przestępczego trwa dopóty, dopóki Nasoni w jednej z obław na Gasparone nie zarekwirował przemytnikom 10 000 cekinów w postaci cukru oraz kawy. Przemytnicy postanawiają porwać hrabinę Carlottę, narzeczoną syna burmistrza Nasoniego — Sindulfa, któremu Carlotta przyrzekła rękę — i okupem wynagrodzić sobie poniesione straty. W czasie porwania hrabiny pojawia się niespodziewanie tajemniczy незнаjomy, który ratuje ją z opresji.

Carlotta zakochuje się w wybawcy, który okazuje się hrabią Erminio. Hrabina Carlotta, po śmierci męża nie wie, iż proces spadkowy zakończył się dla niej pomyślnie. Wie o tym Nasoni i nalega na szybkie małżeństwo hrabiny z jego synalkiem Sindulfem. O tych projektach burmistrza dowiaduje się hrabia Erminio i postanawia ostrzec hrabinę przed wyrachowaniem przyszłego teścia.

Sindulfo, aczkolwiek liczy na ewentualne miliony hrabiny — jednakże nie przeszkadza mu to w uprawianiu flirtu z każdą co ładniejszą mieszkanką Syrakuz. Benozzo widząc umizgi Sindulfa do swej narzeczonej — Sory, przyrzeka mu zemstę. Postanawiają wraz z innym przemytnikiem Massacciem porwać Sindulfa i za niego wydusić okup — owe 10 000 cekinów. Porwanie zamierzają przypisać Gasparone, mitycznemu bandycie.

Hrabia Erminio pojawia się u hrabiny Carlotty z bukietem pięknych róż wyznaje jej miłość. Przerywa im Nasoni, od którego rzekomy

Gasparone żąda 10 000 cekinów jako okupu. Carlotta daje ową sumę ze swego spadku na wykupienie Sindulfa. Sora, dla której Benozzo nigdy nie miał czasu, zwłaszcza nocą — ze względu na swój proceder przemytniczy — dowiaduje się o właściwych powodach nocnych nieobecności. Nasoni wręcza okup Benozzo. Ten jednakże niezbyt długo cieszy się skarbem, bowiem na polecenie hrabiego Erminio odbija bogaty okup Luigi, człowiek Erminio. Burmistrz Nasoni, uważając Carlottę za zrujnowaną zrywa zaręczyny. Zwłaszcza że grozi mu wizytacja gubernatora prowincji co wobec licznych defraudacji burmistrza grozi widmem klęski.

Hrabia Erminio okazuje się synem gubernatora. Wręcza on odbite przemytnikom pieniądze Carlocie, które zabrał jedynie dlatego aby unaocznić prawdziwe intencje Nasoniego. Zaś Gasparone jako tytuł „na wszystko” pozostaje nadal legendą Syrakuz.

JÓZEF OPALSKI

KARL MILLÜCKER
„GASPARONE”

Kierownictwo muzyczne — **EWA MICHNIK**
 Reżyseria — **ERIK JOE PFLUGER**
 Dekoracje — **ERNST STRAKE**
 Kostiumy — **ELŻBIETA KRYWSZA-FEDEROWICZ**
 Przygotowanie chóru — **ZBIGNIEW TOFFEL**

Inspicjent — **ANNA JAWORSKA**
 Korepetytor solistów — **STEFANIA NOWOTARSKA**

OBSADA

Erminio — **JAN WILGA**
WITOLD WRONA
MAREK WIATR
Carlotta — **EWELINA CHROBAK**
KRYSTYNA TYBUROWSKA
Nasoni — **ZBIGNIEW SZCZUCHURA**
BOGUSŁAW SZYNALSKI
Sindulfo — **FRANCISZEK MAKUCH**
WOJCIECH WRÓBLEWSKI
Luigi — **KAZIMIERZ ROGOWSKI**
STANISŁAW ZIOŁKOWSKI
Benozzo — **ANDRZEJ BIEGUN**
KAZIMIERZ RÓŻEWICZ
Sora — **MARIA DOMAŃSKA**
ANNA PLEWNIAK
Masaccio — **BOGUSŁAW WOJNOWSKI**
WITOLD WRONA
Major — **JAN LACHOWSKI**

CHÓR

Soprany

Maria Bąba-Węgrzyn
Dorota Bębenek-Kohut
Grażyna Barczewska
Maria Czarnecka
Zofia Ciszewska
Krystyna Jurek
Anna Kasprzyk
Jadwiga Wierzbicka-Delekta
Anna Wątrobska-Jękot
Joanna Mikulska
Beata Wąsowicz
Ewa Jędrygas

Altzy

Ewa Grabowska
Magdalena Motyl
Renata Sejdor
Aleksandra Tippe-Sotnicka
Anna Fiber
Lucyna Bełtowska
Beata Makohon
Maria Pawlisz
Monika Wojtasiewicz

Tenory

Andrzej Całka
Emil Dźwigoń
Ignacy Górniak
Wojciech Radoń
Władysław Woźniak
Bogusław Wojnowski

Basy

Aleksander Kwaśny
Krzysztof Kielbiński
Adam Kossek
Paweł Miśkowiec
Ludomir Rogalewski
Jerzy Szawel

Inspektor chóru

Krzysztof Kielbiński

BALET

Anna Krych
Alina Towarnicka
Marzena Wojtasik
Iwona Wójcik
Małgorzata Zalejska
Kazimierz Bogawski
Cezary Dróżdż
Marek Kobielski
Wacław Niedźwiedź
Norbert Ples

Kierownik baletu

WACŁAW NIEDŹWIEDŹ

Inspektor baletu

ROMAN BOSSY

ORKIESTRA

I skrzypce

Wiesław Glazer
Stefan Solarczyk
Anna Stolarz
Lucyna Wierzbicka
Maria Kędra

II skrzypce

Jan Malik
Barbara Pabian
Bożena Szefer
Agnieszka Gryboś
Bogumił Krużel

altówki

Aleksandra Senisson
Piotr Juzaszek

wiolonczele

Krystyna Guspiel
Maria Mazurkowska
Ryszard Sterkowicz

kontrabasy

Krzysztof Mazur

flety

Bronisław Zajac

klarnety

Stanisław Olko
Jan Ignatiuk
Józef Dwojak

fagoty

Bogumiła Waszkiewicz

trąbka

Andrzej Chrobak

puzony

Witold Wielerski
Andrzej Wsolek
Andrzej Bigoś
Adam Gwoźdź

perkusja

Andrzej Wiśniewski
Kazimierz Dobrowolski

INSPEKTOR ORKIESTRY

ANDRZEJ WSOŁEK

ZESPÓŁ TECHNICZNY

Kierownik Techniczny
ANDRZEJ STECKI
Kier. Techniczny Sceny Operowej
TADEUSZ KONIECZNY
Kier. prac. kraw. damskiej
ALICJA TEKIELA
Kier. prac. kraw. męskiej
KAZIMIERZ KASZOWSKI
Kier. prac. modniarskiej
BARBARA NOWIŃSKA
Kier. prac. peruk.-fryzjerskiej
CZESŁAWA GWIZDAŁA
Kier. prac. tapicerskiej
MICHAŁ RZEPKA
Kier. prac. stolarsko-ślusarskiej
JÓZEF KMIĘC
Kier. prac. modelatorskiej
KRZYSZTOF WOJCIECHOWSKI
Kier. prac. malarskiej
WACŁAW STRZAŁKA
Kier. zespołu elektryczno-akustycznego
JÓZEF RYBARCZYK

KOORDYNACJA PRACY ARTYSTYCZNEJ

Kier. **GRAŻYNA BYTOWSKA**
Biuro Obsługi Widza
Kier. **JOLANTA PISARSKA**
Redakcja programu
JÓZEF OPALSKI
Główny Specjalista do spraw reklamy
mgr **MARIAN LIDA**
Opracowanie graficzne
JANUSZ WRZESIŃSKI

OPERA I OPERETKA W KRAKOWIE

DYREKCJA TEATRU, ul. Senacka 6, 31-002 Kraków

DYREKTOR NACZELNY I ARTYSTYCZNY

Sekretariat — tel. 22-08-79

DYREKTOR TECHNICZNY I ADMINISTRACYJNY

tel. 22-62-10

BIURO OBSŁUGI WIDZA, ul. Bracka 4, 31-051 Kraków, tel. 22-20-83

SCENA OPEROWA W TEATRZE IM. J. SŁOWACKIEGO

Pl. Św. Ducha 1

Kasa — tel. 22-43-64, centrala tel. 22-45-75

SCENA OPERETKOWA I DZIECIĘCA

ul. Lublicz 48, 31-512 Kraków

Centrala tel. 22-62-10, kasa tel. 21-16-30

CO DWA TYGODNIE! ☆ ★ ☆ ★

» ruch muzyczny » ARTYKUŁY
ESEJE

RECENZJE koncertów, przedstawień
operowych, płyt, książek
FELIETONY WYWIADY

ruch muzyczny

WIĘCEJ WIEDZIEĆ »»»» WIĘCEJ SŁYSZEĆ

ruch muzyczny

PRZEWODNIK po życiu muzycznym

☆ ★ ☆ ☆ ★ ☆ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ w kraju i na świecie

